

ע"פ 54442/09/19 - פארס חביש נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

06 במאי 2020
ע"פ 54442-09-19 חביש נ' מדינת
ישראל

בפני כבוד סגן הנשיאה, השופט אליהו ביתן
כבוד השופט ישראל פבלו אקסלרד
כבוד השופטת יעל ייטב

המערער:
נגד
המשיבה:
פארס חביש
מדינת ישראל

פסק דין

כללי

- נגד המערער ואחר הוגש כתב אישום בבית משפט השלום קרית-גת בעבירות של ציד חייית בר מוגנת, ציד ללא היתר, החזקת חייית בר והחזקת נשק מחוץ לנרתיק - העבירה האחרונה יוחסה רק למערער. נטען בו, שבתאריך 2.9.16 המערער והאחר עסקו ביחד בציד חוגלות באמצעות רובהו של המערער, והמערער ירה ברובה פגע בחוגלה - שהיא חייית בר מוגנת - ולקח אותה לרכב ששימש אותם. ובעת שהמערער וחברו נסעו ברכב, המערער החזיק את רובה הציד שלו מחוץ לנרתיקו.
- המערער וחברו כפרו בעבירות המיוחסות להם ובית המשפט שמע ראיות, זיכה את האחר מעבירות הציד והרשיעו בעבירת החזקת חייית בר מוגנת, והרשיע את המערער בכל העבירות שיוחסו לו.
- במסגרת גזר הדין, בית המשפט התייחס לערכים החברתיים שנפגעו ממעשה המערער, למידת הפגיעה בהם, למדיניות הענישה הנוהגת ולנסיבות ביצוע העבירות, והתייחס לנתוניו ונסיבותיו של המערער, והטיל עליו קנס בסך ₪ 6,000 וחתימה על התחייבות בסך ₪ 10,000. בהמשך, בית המשפט דן בבקשת התביעה לחילוט הרובה והתחמושת שהיו ברשות המערער באירוע העבירה, והחליט לחלט את הרובה ואת התחמושת.
- מכאן הערעור.

טיעוני הצדדים

- המערער מפנה את ערעורו נגד עצם הרשעתו, העונש שהוטל עליו, וחילוט הנשק והתחמושת. אשר להרשעה, המערער טוען, בעיקר, שהחיפוש שנערך ברכבו, במהלכו נמצאה החוגלה המתה, איננו חוקי, משום שלא היה לפקחי רט"ג חשד סביר המצדיק ביצוע החיפוש, ולכן יש להתעלם מהראיה שהושגה באמצעותו; שלא היתה הצדקה לדחות את גרסת המערער; ושמהדלי החקירה לא קיבלו ביטוי הולם בהכרעת הדין; ובסופו של דבר נותר ספק סביר באשר לאשמת המערער.

לענין העונש, המערער טוען כי העונש שהוטל עליו חורג לחומרה מהעונשים המוטלים במקרים דומים; ושהיה על בית המשפט להתחשב בגילו של המערער, עברו הנקי, היותו בעל רישיון ציד במשך שנים ללא כל הרשעה בעבירות מתחום זה. ולענין חילוט הנשק, הוא טוען כי נסיבות הענין לא הצדיקו צעד חריף שכזה ושבנסיבות חמורות יותר התביעה הסכימה לחזור בה מבקשתה לחילוט נשק.

2. ב"כ המשיבה סומך את ידיו על פסק דינו של בית המשפט קמא ועל החלטתו לחלט את הנשק והתחמושת של המערער, וטוען כי קביעות בית המשפט מבוססות היטב ומעוגנות בחומר הראיות ואין מקום להתערב בהן.

דין והכרעה

1. עיינו היטב בהודעת הערעור, בפרוטוקולי הדיונים, בהכרעת הדין, בגזר הדין ובהחלטת החילוט, ושמענו את טענות הצדדים ובאנו למסקנה שיש לדחות את הערעורים על הכרעת הדין וגזר הדין ולקבל את הערעור על חילוט הנשק.

2. סיפור המעשה פשוט בתכלית. סיור של פקחי רט"ג נתקל במערער בשדות קיבוץ נגבה בעת שהוא וחברו נסעו ברכבם והמערער החזיק ברובה הצייד שלו כשהוא טעון ומוחזק שלא בתוך נרתיק. זמן קצר לאחר מכן, נערך חיפוש ברכב בו היו המערער וחברו ומתחת למושב הנוסע נמצאה שקית ובה חוגלה מתה. פקחים שתפסו את החוגלה התרשמו כי היא מתה זמן קצר קודם לכן. והמערער הודה בפני פקחים בזירת האירוע, שהוא זה שירה בחוגלה.

3. על פני הדברים יש בעובדות בסיסיות אלה כדי להפיל את המערער בציד של חיית בר מוגנת ללא היתר, החזקת נשק ברכב מחוץ לנרתיק, והחזקת חיית בר מוגנת, והמערער נדרש להעמיד הסבר סביר למולן.

4. המערער מודה בהחזקת הרובה שלו ברכב מחוץ לנרתיק.

גרסתו בנוגע לנסיבות החזקת החוגלה ברכב פתלתלה ובלתי עקבית.

בחקירתו ברט"ג מסר שהוא וחברו הבחינו בלהקת יונים בשטח פתוח, הוא ירד מהרכב, ירה יריה אחת לעבר היונים ופספס. היונים עפו לעבר מטע סמוך, ואז "עף משהו כמו יונה, יריתי ויצא משהו כמו חוגלה. במקום יונה, חוגלה. לקחתי אותה שמתי ירוק... שמתי בתוך האוטו על הרצפה".

בהמשך, המערער אמר שהוא "שמע מהאינטרנט" שאישרו לצוד חוגלות, ולכן כשהגיעו הפקחים הוא לא ניסה לברוח "כי ידעתי שזה מאושר". ובסוף אמרתו אמר "בטעות יריתי ביונה ונפלה חוגלה. לא ידעתי שאסור ולקחתי את זה".

בתשובת המערער לכתב האישום, הוא מסר בין היתר את הדברים הבאים -

"בשטח הזה יש עופות מעורבבים. ירדתי אליהם, הן עפו ואני פספסתי כדור ראשון. היונים נכנסו למטה. הן עפו משם ביחד, יריתי ופגעתי בחוגלה. בלי כוונה. בתום לב..."

בעדותו בבית המשפט מסר המערער את הדברים הבאים -

"...היתה להקה בשטח הפתוח, כאילו היה קמח ולא יודע מה, אז אוכלים בשעות הערב, הציפורים אכלו שם... היו שם יונים ותורים, עצרנו את הרכב... אני ירדתי מהרכב התקרבותי ללהקה, עפו, יריתי באוויר פספסתי והם עפו. נכנסו למטע... היונים שנכנסו לשם עפו לא ראיתי אז אני הרמתי את הרובה שלי ויריתי. הלכתי לחפש... בחיפוש שלי מצאתי את החוגלה שמצאו אח"כ באוטו, אבל אני יודע לפי החוק צריך לדווח לר"ג זו הטעות שלי.... אחרי שקראתי את החומר ואת חווה"ד וראיתי שזה שקית בצבע אחר והמוצג לא שלי בכלל ואני מגיע לפה, לפי הזכרון שלי החוגלה שמצאתי אותה היתה מתה כבר הרבה זמן, היא היתה קרה. היא מתה לבד. עובדה שהשקית היתה נקיה והידיים שלי היו ללא דם... אבל החוגלה היתה קרה ללא רוח חיים בכלל, יבשה תפסנו אותה.... ראיתי את הג'יפ של ר"ג אמרתי אני ארד למסור להם את החוגלה..."

בחקירתו הנגדית (עמ' 32 מש' 24) השיב:

"היא נפלה בירי. אני לא יודע אם היא נפלה בגלל הירי שלי. למיטב זכרוני היא היתה קרה. אני הבאתי את המוצג".

ובתשובה לשאלה "הבאת חוגלה שנפלה מהירי?"

השיב: "כן. לא יודע אם זה ממני. אחרי שקראתי את חווה"ד זה כנראה חוגלה שהיא מתה בשטח".

5. יצוין במאמר מוסגר, שעורך חוות הדעת הנוגעת לבדיקת החוגלה המתה (ת/9) - שקבעה כי נמצאו בגופה של החוגלה רסיסי מתכת מפוזרים ונמצאה כדורית מתכת בצואר - סימנים האופייניים לירי מרובה ציד - נפטר, כך שהתביעה לא יכלה להעידו בנוגע לאי בהירות מסוימת בענין סימון המוצג ואריזתו, שבעטיה בית המשפט קבע שלא ניתן לקבוע שחוות הדעת האמורה מתייחסת לחוגלה שנתפסה ברכב בו היו המערער וחברו, אך אין בחוות הדעת דבר התומך בטענתו הסתמית של המערער שהוא הסיק מקריאת חוות הדעת שהחוגלה שנמצאה ברשותו נהרגה שלא מירי.

6. עיון בגרסאות המערער כשלעצמן, עוד קודם עימותן מול גרסת פקחי ר"ג, מלמד על התפתחות זוחלת של הגרסאות, מאז הגרסה הראשונה בה טען שירה בחוגלה בטעות וסבר שאין מניעה לצוד חוגלות ולכן לקח את החוגלה, ועד לגרסה האחרונה בה טען שהחוגלה מתה לפני הירי שלו וללא קשר אליו והוא רק מצא אותה ולקח אותה. שוני מהותי זה בין הגרסאות, שאינו מוסבר בצורה סבירה על ידי המערער, מצדיק את חוסר האמון של בית המשפט בגרסת המערער בעדותו בבית המשפט.

7. בית המשפט קמא ניתח את עדויות הפקחים לפרטיהם, וניתוח זה ומסקנותיו מקובלים עלינו.

8. מבלי לשוב ולפרט את עדויות כל אחד ואחד מעדי התביעה, נציין, כי במבט כולל על עדויות עדי התביעה, שבית המשפט נתן בהם אמון מלא, מתקבלת תמונה ברורה, המוכיחה כראוי את אשמת המערער.

מעדויות עדי התביעה עולה שהופעת הפקחים הפתיעה את המערער וחברו שהיו במקום לשם ציד וברכבם היתה חוגלה מתה. כשרכב הפקחים נגלה לעיניהם, המערער התכופף מיד לעבר תחתית מושב הנוסע הקדמי, עליו ישב, בתנועה המתאימה להסתרת דבר מתחת למושב (עדות ע.ת. 6 עמ' 21 מש' 9). לאחר מכן, במהלך שהות המערער מחוץ לרכב עם הפקחים ובמהלך חילופי הדברים שלו איתם, המערער לא אמר לאיש מהם שהוא "מצא" חוגלה מתה, או שנמצאת ברכבו חוגלה מתה, או שהוא מבקש למסור לידיהם חוגלה מתה (עדות ע.ת. 3 עמ' 12 ש' 24-25, עמ' 13 ש' 11-14, ש' 23-29; עדות ע.ת. 4, עמ' 17 ש' 5-7, ש' 28 ואילך).

החוגלה נמצאה על ידי הפקחים תוך כדי חיפוש שערכו ברכב, כשהיא מוסתרת עמוק מתחת לכיסא שלצד הנהג (עדות ע.ת. 3 עמ' 14 ש' 6-11; והתמונות הברורות בת/8). עוד בשטח, המערער הודה שהוא זה שירה בחוגלה (עדות ע.ת. 2 עמ' 9 ש' 17-18, עמ' 10 מש' 16; עדות ע.ת. 4, עו"ד אור גבאי, עמ' 16 ש' 18, עמ' 17 ש' 31 ואילך). מעדויות הפקחים עולה שגוף החוגלה המתה שנמצאה ברכב היה עדיין "טרי" ובמצב גמיש, שאינו מתאים לצפידת מוות ממושכת (עדות ע.ת. 3 עמ' 12 ש' 14-15, עדות ע.ת. 6 עמ' 21 מש' 21 ואילך). ומעדויות הפקחים שהתייחסו לנושא עולה, שבזמן הרלוונטי לא נראו יונים בסביבה; שאין זה מתקבל על הדעת שחוגלות יעופו ביחד עם יונים; ושאינן זה סביר שיונים יימצאו במקום בו לטענת המערער הן היו (עדות ע.ת. 2 עמ' 9 ש' 20; עדות ע.ת. 6 עמ' 22 ש' 18-26, עמ' 24 ש' 16-19, ש' 25). עוד נמסר, כי המערער התבקש להצביע לפקחים על המקום ממנו ירה לעבר העופות ובכל פעם הוא טען שזה היה ממקום אחר ובסופו של דבר הוא לא הצביע על המקום ממנו ירה - שבסביבתו הקרובה היו צריכים להימצא תרמילי הכדורים שנורו. (עדות ע.ת. 2 עמ' 11 מש' 9; עדות ע.ת. 6 עמ' 22 מש' 23)

9. מכלול העדויות כאמור, יוצר תמונה שלמה, הנעלה מספק סביר, שהמערער ירה בחוגלה ונטל אותה.

10. אין חולק על העובדה שחוגלה היא חיית בר מוגנת.

11. המערער הודה בהחזקת הרובה ברכב מחוץ לנרתיקו, כך שהרשעתו בעבירה זו אינה שנויה במחלוקת.

12. אשר לטענת ב"כ המערער על אי חוקיות החיפוש שנערך ברכב, נציין, כי טענה זו לא עלתה לפני בית המשפט קמא אלא רק לאחר הכרעת הדין וגזר הדין, בשלב של הדיון בבקשה לחילוט הנשק והתחמושת. שלב הערעור לא נועד לעשיית מקצה שיפורים ולהעלאת סוגיות שלא נטענו ולא התבררו בערכאה הדיונית. ובכל זאת, נתייחס לטענת המערער בקצרה ונקדים ונציין שלא מצאנו בה ממש.

מר אורי נווה, מנהל המחוז ברט"ג, שהיה במקום בזמן האירוע, העיד, כי התמונה שראה לפניו, שהמערער יוצא מהרכב עם נשק טעון שלא נמצא בנרתיק, כשקודם לכן ראה את המערער מבצע תנועה אופיינית המחשידה בהסתרת דבר מה ברכב, יצרה אצלם את החשד שהמדובר במי שביצעו ציד בלתי חוקי שבעטיו היה צורך לבצע חיפוש ברכב. העד הוסיף וציין כי לפני החיפוש, הפקחים ביקשו מהמערער וחברו רשות לבצע חיפוש ברכב והם הסכימו. (ראה עמ' 21 מש' 6 ואילך).

עדות זו, שבית המשפט קיבל כמהימנה, מצדיקה ומכשירה את החיפוש שנערך ברכב המערער וחברו.

ואנו נוסיף, כי הסיטואציה שהיתה עובר לחיפוש ברכב, מעלה מעצמה חשד סביר לביצוע עבירת ציד בלתי חוקי, המצדיק ומכשיר חיפוש ברכב.

13. נוכח האמור, אנו דוחים את ערעור המערער על הרשעתו בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום.

14. העונש שהוטל על המערער - קנס בסך 6,000 ₪ וחתימה על התחייבות להימנע מעבירה - הולם את מעשי המערער בנסיבותיו ואת מידת אשמו, והוא איננו חורג מרמת הענישה המקובלת במקרים דומים. איננו רואים מקום להתערב בו.

15. אשר לחילוט הנשק -

סעיף 12 לחוק להגנת חיית הבר, התשט"ו-1955 (להלן: "החוק לח"ה"), מסמיך את בית המשפט בין היתר לצוות על חילוט כלי ציד ששימש למעשה עבירה על החוק לח"ה או על תקנה לפיו.

אין חולק שהרובה של המערער שימש לביצוע עבירה על החוק לח"ה ועל כן בית המשפט היה רשאי לחלט. השאלה היא האם בנסיבות המקרה מוצדק לחלט את הרובה.

עבירות על החוק לח"ה מתבצעות בדרך כלל בטבע, על פני מרחבים גדולים, שאין לרשויות האכיפה יכולת של ממש לקיים בהם נוכחות פיקוחית מספקת. בפועל, היקף חשיפת עבירות הציד הבלתי חוקי קטן יחסית ומניעת העבירות תלויה במידה רבה במשמעת העצמית של האזרחים ובהרתעה הקיימת כלפיהם.

רובה ציד הוא כלי בעל ערך כספי כשלעצמו. ובנוסף לכך, רובה כזה יכול להיות בעל ערך מיוחד לבעליו, הרגיל אליו במשך שנים. וחילוטו הוא סנקציה כואבת.

בהתחשב בטיב עבירות הציד האסור ובקהל היעד להרתעה, יש להניח שחילוט רובי ציד עשוי לתרום להרתעה מפני ביצוע עבירות של ציד אסור.

השגת הרתעה בתחומי פשיעה שונים היא מטרה ראויה וחשובה. אולם, גם בענישת עבירות פליליות רגילות ואפילו בחמורות שבהן, ההרתעה היא רק אחד ממכלול שיקולי הענישה, ובסופו של דבר על התוצאה העונשית בכללה לעמוד בהלימה ראויה לחומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ולמידת אשמו של הנאשם.

פסק הדין שמרבים לצטט בתמיכה לחילוט נשק בעבירת ציד הוא רע"פ 1161/04 מחמוד חאג' יחיא נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו. מיום 21.4.05), שאישר חילוט רובה ציד על רקע הרשעה בעבירות של ציד ללא רישיון ציד. אולם, עיון מדוקדק בפסק הדין מלמד שהדיון העיקרי בו סב סביב האפשרות לחלט כלי נשק בנסיבות של ביצוע עבירת הכנה, ניסיון, סיוע ושידול. ושכלולות בו אמירות עקרוניות חשובות שלא תמיד מוזכרות בהחלטות בבקשות לחילוט כלי נשק על רקע ציד בלתי חוקי.

כוונתנו היא לדברים הבאים, המופיעים בפסקה 4 בפסק הדין -

"... הוראת סעיף 3 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, שלפיה "אין פוגעים בקנינו של אדם", היא בבחינת הוראת על - ובלשון קדמונינו "כלל גדול" - בשיטת המשפט שלנו. אם אין הוראה מפורשת בדין שמכוחה ניתן להפקיע את בעלותו של אדם בנכס, או להשעות את זכויותיו בו, לעולם חל הכלל הגדול... . החילוט מכוח סעיף 12(א) לחוק הוא, אפוא, **חריג לכלל והשימוש בו חייב להיות זהיר ושיקול**. יודגש כי חילוט זה איננו עונש נוסף אלא ציווי הנלווה לעונש שהוטל על העבריין **והוא נתון לשיקול דעתו של בית המשפט. מטרתו של הציווי היא להרחיק את העבריין מן העבירה על ידי הוצאתם של כלי המשחית ששמשו למעשה העבירה מידיו...**"

כאן המקום להזכיר שבאותו מקרה, הנאשם היה בעל הרשעה קודמת בעבירת ציד אסור.

עיון בכל פסקי הדין שהוצגו על ידי ב"כ המשיבה בתמיכה לבקשתו לחילוט כלי הנשק, מלמד, שבכל המקרים החילוט נקבע על רקע מעשה עבירה שהיה בו מימד מסוים של חומרה מעבר למידה הבסיסית של החומרה הנעוצה בביצוע מעשה עבירה יחיד, או כאשר לנאשם היה עבר פלילי קודם באותו תחום.

ת.פ. (טב') 49967-03-17 **מדינת ישראל נ' האשם חסארמה** - הנאשם הורשע **בהחזקת חיה מוגנת - צבי** ארץ ישראלי, **ובשתי עבירות שונות של ציד** והחזקת חיות בר מוגנות מסוג **חוגלות וארנבות**.

ע"פ (חי') 14373-02-11 **רשות הגנים הלאומיים ושומרות הטבע נ' נדאל כנעני**. דובר בשלושה נאשמים שצדו דורבנים באמצעות רובי דיג וחיצים. בית המשפט חילט רק את רובה הדיג של אחד הנאשמים, שהגיע

מראש לשם ציד דורבנים, ולא חילט את רובי הדיג של הנאשמים האחרים, שמלכתחילה התכוונו לצאת לדיג ורק במהלך הדברים פנו לצוד דורבנים.

עפ"א (נצ') 162/08 אדיב סלמאן נ' רשות שמורות הטבע והגנים. דובר במי שביחד עם אחר צד חוגלות. המערער צד את החוגלות בירי של שתי יריות, באזור אסור לציד ובזמן שאין למערער ולמי שהיה אתו רישיון ציד.

ע"פ (חיפה) 10028-05-11 מוחמד אבו ריא נ' המשרד לאיכות הסביבה - רשות שמורות הטבע. דובר במערער שזו לא הפעם הראשונה בה הוא מעורב בעבירות של ציד אסור.

בעניינו, מדובר במערער כבן 54. בעל רישיון ציד מזה למעלה מ-25 שנה. ללא כל עבירת ציד או עבירה פלילית אחרת קודמת. אדם המנהל אורח חיים נורמטיבי ומועיל. שצד חוגלה אחת. בירה אחת. באזור מותר לציד. שנשפט על מעשהו לקנס כספי ולהתחייבות להימנע מעבירה דומה בסכום לא מבוטל.

במבט כולל על מכלול הנתונים הנוגעים לענין, נראה לנו שבמקרה זה ניתן להימנע מחילוט רובה הציד של המערער, תוך תקווה שהמערער למד את לקחו ויהיה זה לו תמרור אזהרה בזהק לבל ישוב ויחטא בעבירה דומה.

16. סוף דבר, אנו דוחים את ערעור המערער על הרשעתו ועל העונש שהוטל עליו ומקבלים את ערעורו על חילוט הרובה והתחמושת שלו. בהתאם לכך על המשיבה להחזיר למערער את הנשק והתחמושת שנתפסו ממנו, בכפוף להצגת רישיון מתאים להחזקתם.

ניתן והודע היום י"ב אייר תש"פ,
06/05/2020 במעמד הנוכחים.
אליהו ביתן, סגן נשיאה

ישראל פבלו אקסלרד, שופט יעל ייטב, שופטת